

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 21.07.2020. N 817-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T124651?an=5941> (дата звернення: 31.10.2020).

3. Про національну безпеку України, Закон України N 2469-VIII, редакція від 24.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 31.10.2020).

Жук Володимир Олександрович,
курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Никифорова Олена Анатоліївна,
кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЕКСГУМАЦІЯ: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ПРОВЕДЕННЯ

Ексгумація – (Exhumation лат. - ex-humatio - извлечение трупа из земли, от ex – из – и humus- земля, почва) це вилучення вже похованого трупу з землі для огляду або розтину, щоб з'ясувати причини смерті або встановити ідентичність трупу.

Взагалі, проаналізувавши кримінальний процесуальний кодекс, ексгумацію відносять до таких слідчих дій як огляд та освідування, хоча деякі науковці відносять дану дію до виїмки. Однак, для більш детального вивчення даної теми, слід трохи занурити в історію розвитку даної слідчої дії.

Койсин А.А. вважає, що ексгумацію можна визнати приватним випадком виїмки, так як вони мають тотожні цілі; пошукові слідчі дії при здійсненні обох процесуальних дій зводяться до мінімуму; об'єкти на які направлені ці дії, видаються добровільно, та взагалі вилучення трупу з місця захоронення нічим не відрізняється від вилучення інших предметів чи документів. Але, ми не згодні з даним твердженням, так як порівнювати померлу особу з предметами та документами є не правильним, хоча б з морально-етичної точки зору. Крім того, ознака добровільності носить

спірний характер, оскільки родичі покійної особи можуть бути проти проведення такої слідчої дії [1].

У давнину ексгумації з метою вивчення тіла чи інших причин майже не проводилися, це вважалося оскверненням тіла і могили, а також мародерством і надругою над трупом небіжчика і його духом. Більш того, багато людей того часу вірили, що якщо небіжчика потривожити (розкопати), то можуть бути великі неприємності, аж до того, що покійник може ожити. Тільки грабіжники могил іноді розкопували могили з метою легкої наживи. Лише в ХІХ столітті почалося активне вивчення трупів, для чого, найчастіше, труп витягувався з могили, незважаючи на найсуворіші заборони. Активна ж ексгумація тіл з метою вивчення причин смерті і встановлення особистості почалася з середини ХІХ століття. У ті часи «ексгумацією» називалося переогляд мертвого тіла, проте цей термін якийсь час зовсім не використовувався в кримінальному судочинстві [2].

На сьогодні, ексгумація є особливим різновидом огляду трупа, а тому вона проводиться з дотриманням правил огляду трупа, але має декілька відмінних рис. Слід відмітити, що задля проведення огляду трупа, пов'язаного з ексгумацією необхідна наявність підстав, а саме: фактичної і юридичної. До фактичних підстав можна віднести наявність достовірних доказів, що на місці де похований труп, на ньому або біля нього могли залишитися сліди, що мають важливе значення для кримінального провадження. До юридичних підстав слід віднести вмотивовану постанову прокурора [3].

Головною проблемою ексгумації, залишається морально-етична сторона проведення ексгумації трупа, адже доцільніше було б отримати дозвіл родичів на проведення даної слідчої дії. На сьогодні, це питання й досі залишається невирішеним, адже чинний Кримінальний процесуальний кодекс не дає відповіді на дане питання, а тому це є його прогалиною. На нашу думку, слід закріпити законодавчо процедуру отримання дозволу від родичів на проведення ексгумації.

Отже, проаналізувавши вище викладене, можна сказати, що ексгумація є специфічною слідчою дією як з правової точки зору, так і з морально-етичної сторони. На законодавчому рівні, ексгумація має велику кількість прогалин, усунути котрі можливо лише у разі внесення змін до Кримінального процесуального кодексу зазначивши дані питання у окремій статті, зазначивши процесуальний порядок даної слідчої дії більш детально.

Список використаних джерел:

1. Койсин А.А. Ексгумация трупа – осмотр или выемка? // Сибирский юр. вестник 2010. №1 (48). С. 63-66.

2. WikiZer. Електронний ресурс URL: <https://wikizero.com/uk/%D0%95%D0%BA%D1%81%D0%B3%D1%83%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>

3. Стельмах В. Ю. Процесуальний порядок і проблеми виробництва експертизи трупа у кримінальному судочинстві. Адвокат, 2016. № 1. С. 21-27.

Калініченко Аліна Олександрівна,
курсант 4-го курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Єфімов Микола Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ГРАБЕЖІВ ТА РОЗБОЇВ

На сьогодні в умовах розвитку демократичних правових держав, підтримання та реалізація прав та свобод людини Основний Закон проголошує людину найвищою соціальною цінністю. У цьому ключі захист громадян від злочинних посягань, що загрожують життю й здоров'ю – першочергове завдання держави, зокрема, криміногенні елементи разом із цим посягають й на матеріальні цінності особи. Законодавцем, зокрема, розділом VI злочини проти власності Кримінального кодексу України, встановлено коло таких злочинів, основу яких складають розбійні напади, грабежі, крадіжки.

Зокрема, В. М. Глібоко відзначає, що злочини проти власності характеризуються наступними фактами:

- 1) Злочинці швидко зникають з місця скоєння злочину, додатково використовуючи різного роду транспортні засоби;
- 2) Для встановлення істини важливими стають показання потерпілого, свідків, очевидців;
- 3) Особливість умов міст, вулиць, під'їздів, транспорту, та інших місцях, де можуть бути залишені сліди скоєння злочину.

Тобто автор визначає знання обставин злочину, що підлягають доказуванню, зумовлюють особливості організації пошуку злочинця та отримання відомостей про вчинений злочин [1, с. 156].

В свою чергу, П. Ю. Кравчук розкриває особливості розслідування таких злочинів, саме щодо дій уповноважених осіб при встановлення